

I FUSNESAU BACH A CHANOLIG

CAFFAEL SY'N GYFEILLGAR'

Pecyn Cymorth GALLU GWNEUD 2

Ariannwyd gan
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

ADNODD 1: Pecyn Cymorth Gallu Gwneud 2

PWYSIG: Dim ond cyngor cyffredinol a roir yn y tri adnodd i gyd sy'n ffurfio Pecyn Cymorth Gallu Gwneud 2. Dylai darllenwyr geisio cyngor cyfreithiol cyn ei ddefnyddio.

Mae'r ddogfen hon yn seiliedig ar waith gwreiddiol a wnaethpwyd gan Richard Macfarlane (Richard@rmacfarlane.co.uk), gyda deunydd ac ymchwil cyfreithiol a ddarparwyd gan Mark Cook (mark.cook@anthonycollins.com) a Gayle Monk (gayle.monk@anthonycollins.com) o Anthony Collins Solicitors LLP. Gwnaethpwyd gwaith arolygu gan Community Consultants (www.communityconsultants.co.uk)

Y Cyd-destun

Busnesau Bach a Chanolig (BBaChau) yw 99% o holl fusnesau Cymru ac mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi'r cyfraniad pwysig iawn a wnânt at ddatblygu economi iachus yng Nghymru ond hefyd at ein cymunedau a'r amgylchedd y dibynnwn oll arno. Nod Llywodraeth y Cynulliad yw eu meithrin, a datblygu ymhellach eu rôl yn magu buddion economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol ledled Cymru.¹

Ar hyn o bryd, mae'r gwariant sector cyhoeddus blynyddol yng Nghymru tua £4 biliwn ar wasanaethau a nwyddau allanol, a llawer ohono ar wasanaethau rheng flaen hanfodol, y dibynnwn oll arnynt. Dyma gyfle enfawr i'r sector BBaCh yng Nghymru gyfrannu at y twf economaidd yr ydym oll yn ei ragweld ar ôl cyfnod o ddirwasgiad, ac elwa ar y twf hwnnw. Bu rhai sectorau yng Nghymru eisoes yn mynd yn groes i'r duedd economaidd ac yn adfywio rhai o ardaloedd mwyaf amddifadeddus Cymru yn ogystal â chyflenwi cynhyrchion o ansawdd.

Buddsoddir mwy mewn tai cymdeithasol y naill flwyddyn ar ôl y llall wrth i landlordiaid ymdrechu i fodloni SATC, ac mae hyn wedi arwain at lawer o fuddion ychwanegol, fel gwell stoc dai, adnewyddu ardaloedd, a chyfleoedd am swyddi a hyfforddiant i bobl leol drwy ddefnyddio buddion cymunedol a gyflenwir drwy Becyn Cymorth Gallu Gwneud i2i.

Fodd bynnag, pryderir mwyfwy mewn ardaloedd sydd wedi buddsoddi llawer yn SATC fod prosesau caffael landlordiaid cymdeithasol, ni waeth ai LCC neu awdurdod lleol ydynt, yn diystyru galluoedd busnesau llai, lleol ac yn ffafrio contractwyr mawr, sy'n gweithredu ledled y DU, a'r model prif gontractwr. Gall hyn ddwyn canlyniadau amhriodol i gwmnïau lleol llai.

Mae hwn, ***Pecyn Cymorth Gallu Gwneud 2 – Caffael sy'n gyfeillgar i fusnesau bach a chanolig***, yn mynd i'r afael â materion allweddol fel:

- Diffygion sgiliau ochr y cleient a dibynnu gormod ar ymgynghorwyr
- Materion pecynnu gwaith
- Tystiolaeth anecdotaidd o gontractwyr llai yn colli gwaith SATC
- Arferion gwael amlwg gan brif gontractwyr o ran eu perthynas ag isgontractwyr

Ei nod yw adeiladu ar waith a wnaeth;

- Gwerth Cymru drwy brosiect Rhwystrau a'r tasglu Caffael Busnes, y mae rhan ohono'n cynnwys y rhwystrau sy'n wynebu BBaChau wrth ennill contractau sector cyhoeddus.
- Pecyn Cymorth Gallu Gwneud **i2i** ar recriwtio a hyfforddiant wedi'u targedu mewn contractau tai cymdeithasol, yn enwedig adroddiad RHT: Flwyddyn yn ddiweddarach, sy'n amlgu'r canlyniadau cadarnhaol a'r buddion ychwanegol y gellir eu cyflawni drwy ddefnyddio'r gofynion recriwtio a hyfforddiant wedi'u targedu ymhlith gofynion craidd contractau.

1 Agor Drysau – y Siarter ar gyfer Caffael sy'n Gyfeillgar i Fusnesau Bach a Chanolig, cyhoeddwyd 2006 a diweddarwyd 2008

Mae'r pecyn cymorth yn dilyn **Pecyn Cymorth Gallu Gwneud: Recriwtio a Hyfforddiant wedi'u Targedu i landlordiaid cymdeithasol** yn uniongyrchol, a dylid ei ddefnyddio mewn partneriaeth â'r ddogfen wreiddiol. Pan fydd cysylltiadau cryf, cyfeirir y darllenwyr yn uniongyrchol at y pecyn cymorth cyntaf, sydd wedi'i ddiweddarau i gynnwys unrhyw ddatblygiadau cyfreithiol a pholisi newydd yn y maes hwn. Mae'r Pecyn Cymorth hwn yn cynnwys 3 adnodd cysylltiedig:

Adnodd 1 – Mae'r canllaw cyflwyniadol hwn yn rhoi gwybodaeth allweddol am sut y gall sefydliadau sicrhau bod eu dulliau caffael yn gyfeillgar i BBaChau, a sut y gellir gwneud y mwyaf o gyfleoedd i BBaChau.

Adnodd 2 – canllaw cynhwysfawr sy'n cynnwys gwybodaeth fanwl am faterion cyfreithiol a pholisi, ac yn rhoi gwybod i brynwyr beth i'w brynu a sut i'w brynu, a sut i gefnogi BBaChau. Mae'r adnodd hwn wedi'i gysylltu'n uniongyrchol â'r Pecyn Cymorth Gallu Gwneud cyntaf ac mae ar gael i'w lwytho i lawr ar wefannau i2i a Gwerth Cymru mewn fformat PDF.

Adnodd 3 – cyfres o ddeunyddiau enghreifftiol a chyfarwyddyd ymarferol ar sut i brynu, i'w llwytho i lawr a'u haddasu o wefannau i2i a Gwerth Cymru mewn fformat PDF.

Sut i ddefnyddio Pecyn Cymorth Gallu Gwneud 2

Cynhyrchwyd y pecyn cymorth hwn ar y cyd gan **i2i a Gwerth Cymru** fel y cam nesaf wrth gynnig cyfarwyddyd ymarferol a chllir i brynwyr sector cyhoeddus a landlordiaid cymdeithasol yng Nghymru ar wneud y mwyaf o gyfleoedd cadwyn gyflenwi drwy eu contractau. Ei nod yw helpu defnyddwyr drwy roi gwybodaeth a chyfarwyddyd am:

- gamau defnyddiol y gallant eu cymryd;
- gofynion cyfreithiol a pholisi a phrosesau priodol;
- ffynonellau cymorth ac enghreifftiau o arfer perthnasol; a
- chymalau enghreifftiol y gellir eu haddasu i'w defnyddio fesul achos.

Y gobaith yw y bydd y Pecyn Cymorth yn galluogi defnyddwyr i arwain yn effeithiol y gwaith o ddatblygu eu sefydliadau a'r cymunedau a wasanaethant mewn modd cynaliadwy. Mae'r arfau'n hyblyg, a gellir eu defnyddio mewn ffyrdd:

- y gellir eu haddasu i amgylchiadau penodol a dewisiadau'r swyddogion dan sylw;
- sy'n cyd-fynd â phrosesau tendro cystadleuol a dyraniad marchnad adnoddau;
- sy'n cyd-fynd â'r fframwaith cyfreithiol sy'n llywodraethu gweithgareddau caffael y defnyddwyr, ac yn cyd-fynd ag arfer caffael gorau.

Adnodd 1

Bydd y canllaw cyflwyniadol hwn yn rhoi golwg cyffredinol i brynwyr sector cyhoeddus ar sut i ymgorffori gweithgareddau sy'n gyfeillgar i BBaChau yn eu dulliau caffael drwy:

- Ddeall y seiliau rhesymegol a pholisi am wneud y mwyaf o'r cyfleoedd i BBaChau
- Deall y dewisiadau sydd ar gael y gall prynwyr eu defnyddio i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd hynny.

Bu'r pecyn cymorth hwn yn canolbwyntio ar ddarparwyr tai cymdeithasol yn gosod contractau adeiladu. Fodd bynnag, mae hyn yn bennaf oherwydd tystiolaeth anecdotaidd gan BBaChau yn y sector hwnnw a ysgogodd y ddogfen hon. Gellir defnyddio ac addasu'r pecyn cymorth hwn, a gynhyrchwyd ar y cyd â **Gwerth Cymru**, i'w ddefnyddio gan bawb yn y sector cyhoeddus sy'n prynu gwaith, ac i gaffael cyflenwadau a gwasanaethau.

Dim ond cyngor cyffredinol mae'r pecyn cymorth hwn yn ei roi, a chynghorir darllenwyr i geisio cyngor cyfreithiol ar yr amgylchiadau arbennig pan fydd awdurdodau sy'n contractio'n dymuno defnyddio dull arbennig sy'n gyfeillgar i BBaChau.

Adran 1 Seiliau rhesymegol am gaffael sy'n gyfeillgar i BBaChau

Yn ei strategaeth datblygu cynaliadwy "Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned", mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi gwneud y cyswllt yn glir rhwng ffactorau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol wrth hyrwyddo cynaliadwyedd Cymru yn y dyfodol. Mae BBaChau yn rhan o'r economi a'r gymuned leol honno a ddisgrifir isod;

*"Yn ein gwaith adfywio, byddwn yn annog ein partneriaid i fabwysiadu egwyddorion sy'n debyg i'n hegwyddorion ni, gan integreiddio ystyriaethau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, a chan geisio sicrhau'r manteision mwyaf i'r gymuned a'r economi leol yn sgil y ffordd y gwneir gwaith adfywio."*²

Un prif nod sy'n perthyn i amcanion cymdeithasol Cymdeithas Tai Unedig Cymru: sef rhoi arian ym mhocedi pobl leol drwy'r buddsoddiad a wneir gan y gymdeithas. Defnyddio BBaChau yw un o'r llwybrau a ddefnyddir at y diben hwn.

Richard Mann – Cyfarwyddwr Datblygu a Buddsoddi yn y Gymuned. Cymdeithas Tai Unedig Cymru.

Cyfleoedd contract a gwaith i BBaChau (cwmnïau â llai na 250 o staff neu drosiant o 50m ewro³) fu'r pwnc dan sylw yn y 'gymuned caffael cyhoeddus' ac mae wedi ysgogi ymchwil, argymhellion a mentrau i'r DU ac i Gymru. Ymhlith y dogfennau allweddol mae:

- "Adroddiad Glover" - *Accelerating the SME economic engine: through transparent, simple and strategic procurement* – Trysorlys EM 2008
- Sefydlwyd prosiect Rhwystrau: Cyfleoedd Caffael mewn ymateb i'r adroddiad a luniwyd gan Brifysgol Morgannwg a Phrifysgol Bangor yn 2009

Mae'r llenyddiaeth hon yn nodi mai dyma'r problemau sy'n wynebu BBaChau y mae arnynt eisiau ennill gwaith:

- cael gwybodaeth am gyfleoedd newydd sydd ar ddod;
- cyn-gymhwyso: mae angen gormod o wybodaeth ac nid oes digon o safoni ar draws y sector cyhoeddus;
- mae 'cydgasglu' (cyfuno gwaith tebyg mewn 1 contract mwy) a 'bwndelu' (rhoi gwahanol fathau o waith at ei gilydd mewn 1 contract mawr) yn arwain at gontractau mwy sydd y tu hwnt i gyrraedd BBaChau (ac yn enwedig microfentrau a busnesau bach) i'w cyflenwi – e.e. gan nad oes ganddynt y gefnogaeth ariannol na'r hanes o lwyddo sy'n ofynnol.

² Cymru'n Un, Cenedl Un Blaned Llywodraeth Cynulliad Cymru Mai 2009 Pennod 1

³ Mae BBaChau yn cynnwys microfentrau (llai na 10 o gyflogeion neu €2m o drosiant), cwmnïau bach (11-49 o gyflogeion neu o dan €10m o drosiant) a chwmnïau canolig (50-249 o gyflogeion neu o dan €50m o drosiant).

Yn nodweddiadol, mae'r 'atebion' a gynigir i oresgyn y rhwystrau hyn i BBaChau yn cynnwys:

- hysbysebu cyfleoedd contract drwy wefannau, a defnyddio arfau e-gaffael;
- symleiddio a safoni'r gofynion am wybodaeth cyn-gymhwyso;
- os yw contractau'n cael eu cydgasglu, sicrhau bod hyn yn cael ei wneud ar y cyd â phrynwyr eraill, a bod lotiau priodol o wahanol feintiau'n cael eu hysbysebu;
- annog prif contractwyr i hysbysebu eu cyfleoedd is-gontractio a chyflenwi;
- defnyddio mwy o fanylebau sy'n seiliedig ar ganlyniadau a phrosesau caffael sy'n annog arloesi.

Fodd bynnag, mae ymchwil Prifysgol Morgannwg/TenderWise yn arddangos y ffordd y mae'r prinder staff caffael (yn mynd ar drywydd gwell effeithlonrwydd) yn gweithio yn erbyn rhai o'r "atebion" hyn.

Un mater sy'n anodd i'w gysoni yw'r llinell derfyn rhwng agenda ehangach y Llywodraeth sy'n gyfeillgar i BBaChau ac agenda landlordiaid cymdeithasol Cymru i sicrhau'r buddion economaidd mwyaf i'r gymuned leol: effaith lluosydd lleol eu gwariant. Mae'r llenyddiaeth ar fuddion economaidd lleol yn tueddu i ddod o'r Sefydliad Economeg Newydd (nef) a dywed fod llawer o gaffael cyhoeddus yn aneffeithlon gan nad yw'n sicrhau'r budd cyhoeddus mwyaf posibl. Yn rhy aml, asesir "Gwerth Gorau" mewn perthynas ag ystod gul o feini prawf sy'n nodweddiadol yn blaenoriaethu pris ac yn eithrio "buddion cymunedol" a'r cyfraniad posibl at yr economi leol.

Adran 3 Teipoleg o ddewisiadau Caffael sy'n gyfeillgar i BBaChau

Er gwaetha'r rhwystrau, gall prynwyr sector cyhoeddus gymryd amrywiaeth eang o gamau sy'n gyfeillgar i BBaChau. Mae Pecyn Cymorth Gallu Gwneud 2 wedi rhannu'r rhain yn bedwar math, fel y gellir ei weld isod yn gryno. Mae disgrifiad llawnach o'r gweithgareddau hyn a sut i'w cynnal i'w gweld yn Adnodd 2 Adran 3.

Dewisiadau 'Beth i'w Brynu'

- Prosesau deialog cyn caffael
- Rheoli'r gadwyn gyflenwi
- Gwaith a datblygiad economaidd lleol
- Gwaith a datblygu'r gadwyn gyflenwi
- Contractau llafur yn unig a chyflenwi yn unig

Dewisiadau 'Sut i Brynu'

- Contractau llai
- Contractau neilltir
- Rhannu'n 'lotiau'
- Contractau fframwaith â llai'n cael eu neilltuo
- Symleiddio a Safoni'r broses Gyn-gymhwyso'

Hysbysu Cynigyddion Posibl

- Cyhoeddi Canllaw Caffael
- Hysbysebu lleol
- Digwyddiadau 'Cwrdd â'r Prynwr'
- PrynwchiGymru a GwerthwchiGymru
- Cronfeydd Data Busnes Lleol
- Mae cronfeydd data a weithredir gan byrth caffael eraill hefyd yn rhoi gwybod i fusnesau sydd wedi cofrestru am gyfleoedd contract.

Datblygu Cyflenwyr

- Y Gwasanaeth Datblygu Cyflenwyr
- Ffurio consortiwm
- Adeiladu Arbenigrwydd

Mae camau'r llywodraeth yn tueddu i ganolbwyntio ar hysbysu a chefnogi cynigyddion posibl: camau sydd i bob pwrpas y tu hwnt i'r broses gaffael ei hun. Fodd bynnag, mae prynwyr hefyd yn cael cyfle sylweddol i fabwysiadu ymagwedd sy'n gyfeillgar i BBaChau pan fyddant yn ystyried BETH i'w brynu a SUT i'w brynu.

Drwy'r Pecyn Cymorth **GALLU GWNEUD** hwn, gall prynwyr ddewis o'r ystod ehangach hon o gamau posibl: gellir defnyddio'r camau ar eu pennau eu hunain, neu gyda dewis arall o'r crynodeb uchod. Efallai y byddant yn gweithio llawn cystal ochr yn ochr â chymalau Recriwtio a Hyfforddiant wedi'u Targedu fel y trafodwyd yn y Pecyn Cymorth Gallu Gwneud cyntaf.

Wrth benderfynu sut i symud ymlaen, mae'n hanfodol bod landlordiaid cymdeithasol yn dewis cynghorwyr proffesiynol sy'n fodlon coleddu'r ymagwedd gyfannol hon at gyflenwi gwaith, cyflenwadau a gwasanaethau ac sy'n gallu cyfrannu profiad a gwybodaeth berthnasol ato.

CAM UN: Mabwysiadu polisiâu clir

Gofynion

- dylid cynnwys yr ymrwymiad i gaffael sy'n gyfeillgar i BBaChau yn y Strategaeth Gaffael/Gorfforaethol/Gymunedol;
- nodi trothwyon, gwerthoedd neu fathau o gontract lle bydd y polisi'n berthnasol;
- cynnwys unrhyw ymrwymiad i ardal neu fathau arbennig o gwmni; ond
- bod yn amhenodol fel y gall y polisi oroesi newidiadau blaenoriaeth tymor byr

CAM DAU: Datblygu achos busnes

Gofynion

- ystyried y pwerau a'r polisiâu a allai ganiatáu cynnwys datblygiad economaidd a dargedir neu ddatblygiad cadwyn gyflenwi yn rhan o destun y contract;
- penderfynu a yw'r rhain am gael eu cynnwys, ac os felly ystyried sut y bydd y gofynion yn cael eu diffinio, eu mesur a'u monitro;
- cynnal 'ymgyngoriadau marchnad' i asesu'r ymateb i'r gofynion hyn;
- ystyried trefniadau i gaffael drwy gontractau llai sy'n fwy hygyrch i BBaChau;
- defnyddio GwerthwchiCymru yn fodd o hysbysebu pob contract bach;
- ystyried sut orau i ddefnyddio'r adnoddau a ddarperir gan y Gwasanaeth Datblygu Cyflenwyr ac Adeiladu Cymru.

CAM TRI: Paratoi hysbysiad contract OJEU

Gofynion

- mae'n rhaid sôn am ddefnyddio ystyriaethau cymdeithasol gan gynnwys camau i gefnogi BBaChau yn yr Hysbysladau Contract;
- mae'n rhaid cynnwys y bwriad i benodi nifer o gontractwyr i Fframwaith yn yr Hysbysiad
- mae'n rhaid sôn am y bwriad i ddyfarnu'r gwaith drwy nifer o 'lotiau' yn yr Hysbysiad.

Testun Enghreifftiol

Cyfleoedd Cadwyn Gyflenwi a Recriwtio a Hyfforddiant wedi'u Targedu

Mae [.....] (nodwch enw) wedi ymrwymo i gyflawni lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol i'w breswylwyr a gweithredu'r Strategaeth (Gymunedol) er mwyn sicrhau gwell ansawdd bywyd i bawb, heddiw ac i genedlaethau i ddod. I gyflawni hyn, mae'n ymrwymo i'r camau canlynol i'r graddau llawnaf posibl yn ôl y fframweithiau cyfreithiol a pholisi perthnasol a'r cyllid sydd ar gael:

- wrth ddewis y strategaeth ar gyfer pob achos o gaffael, ystyried pa gyfleoedd recriwtio a hyfforddi, cyfle cyfartal a BBaCh y gellid eu cael o bob contract gwaith yr amcangyfrifir ei fod yn werth mwy na [£...m] a phob contract gwasanaethau yr amcangyfrifir ei fod yn werth mwy na [£.....]
- cynnwys gofynion hyfforddiant, cyfle cyfartal a recriwtio, a chyfleoedd BBaCh yn ei ofynion gwasanaeth, pan fydd yn ystyried bod hyn yn briodol;
- cynnwys materion cymdeithasol ac amgylcheddol eraill yn ei ofynion gwasanaeth, lle bydd yn ystyried bod hyn yn briodol; a
- defnyddio'r gofynion hyn ym mhob cam o'r broses dewis a dyfarnu contract, ac mewn amodau contract.

Testun Enghreifftiol

Wrth baratoi achos busnes, mae'n rhaid i awdurdod contractio ystyried llawer o faterion, gan gynnwys:

- cadarnhau bod ganddo'r pwerau a'r polisiau i gynnal y caffael, gan gynnwys y materion cymdeithasol dymunol;
- sicrhau y gwneir darpariaethau ariannol ar gyfer y prosiect cyfan, gan gynnwys gofynion sy'n gyfeillgar i BBaChau a chanlyniadau cymdeithasol eraill;
- sicrhau y gellir meintoli a mesur ei holl amcanion BBaCh a chymdeithasol eraill, a fydd yn helpu i werthuso i ba raddau maent yn rhoi gwerth am arian;
- nodi'r pwysiad i'w roi i ddarparu cyfleoedd BBaCh yn y broses gaffael a pha strategaeth gaffael fydd yn cyflawni hyn orau; a
- nodi pa gyfleoedd BBaCh y gellid eu darparu yn y gadwyn gyflenwi a sut y cyflawnir hyn orau (e.e. drwy'r amodau manyleb a chontract), gan gynnwys argaeledd rhestri cadwyn gyflenwi ac adnoddau datblygu cyflenwyr a threfniadau monitro a hwyluso.

Testun Enghreifftiol

"O dan y [caffael/prosiect] hwn mae gofyn i'r [contractwr/datblygwr] gyfranogi'n weithgar yn adfywio economaidd a chymdeithasol yr ardal ac o amgylch man cyflenwi'r [caffael/prosiect]. Yn unol â hynny, gallai amodau perfformiad contract gysylltu'n arbennig ag ystyriaethau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol."

CAM PEDWAR: Holiadur cyn-gymhwys

Gofynion

- ystyried defnyddio templedi HCG safonol ar gyfer materion ariannol a phrofiad blaenorol er mwyn lleihau'r cyfraniad sydd ei angen gan gynigyddion posibl;
- archwilio'n feiriadol yr angen am drothwyon trosiant ac aelodaeth sefydliadau masnach fel tystiolaeth o allu: edrych am dystiolaeth amgen;
- cynnwys cwestiwn i sicrhau gallu technegol a rheolaethol i gyflenwi ymagwedd sy'n gyfeillgar i BBaChau

CAM PUMP: Llunio'r fanyleb neu'r gwahoddiad i dendro

Gofynion

- Mae angen cynnwys gofynion manwl sy'n gyfeillgar i BBaChau neu ofynion effaith economaidd leol yn y cam hwn: beth sy'n briodol ac yn gyraeddadwy
- Cymalau drafft sy'n ddiamwys, yn seiliedig ar ganlyniadau ac yn darparu 'maes cystadlu gwastad' i gynigyddion o unrhyw le yn Ewrop;
- Cyfeirio at GwerthwchiGymru neu gronfeydd data lleol eraill fel ffynhonnell o BBaChau a dargedir sydd ar gael i unrhyw gontractwr.

CAM CHWECH: Datblygu proses ddyfarnu

Gofynion

- dylid nodi'n gynnar unrhyw bwysiad i'w roi i'r gofynion craidd sy'n gyfeillgar i BBaChau a'i gynnwys yn Hysbysiad Contract OJEU;
- gofyn i gynigyddion gwblhau datganiad dull profforma mewn perthynas â'u gweithgarwch sy'n gyfeillgar i BBaChau: os yw'n ofyniad craidd, gellir sgorio a defnyddio'r datganiad dull wrth ddyfarnu'r contract;
- os nad yw'r gweithgareddau sy'n gyfeillgar i BBaChau yn ofynion craidd ni ddylent ddylanwadu ar ddyfarnu'r contract ond gellir eu cynnwys fel amodau contract.

CAM SAITH: Gweithredu amodau contract a monitro canlyniadau

Gofynion

- Dylid datblygu amodau contract penodol sy'n adlewyrchu gofynion y fanyleb neu Wahoddiad i Dendro fesul achos.
- Sefydlu gweithdrefnau i fonitro'r gofynion sy'n gyfeillgar i BBaChau a monitro eu cynnydd: bydd y rhain yn bwysicaf yn wythnosau a misoedd cyntaf contract.

Testun Enghreifftiol

Cyfleoedd Cadwyn Gyflenwi a Dargedir

A yw eich cwmni'n barod i weithio gyda'r awdurdod sy'n contractio ar unrhyw rai neu'r cyfan o'r isod? Eglurwch sut y byddech yn gwneud hyn.

- Nodi 'cyflenwyr ychwanegol sy'n BBaChau' nad ydych wedi'u defnyddio o'r blaen ac sy'n gweithio yn yr ardaloedd lle rydych chi'n gweithio, ac o'u cwmpas;
- Defnyddio GwerthwchiGymru a rhestri cadwyn gyflenwi eraill a gweithio gyda Rhaglenni Datblygu Cyflenwyr
- Meithrin a chefnogi'r cyflenwyr BBaCh ychwanegol hyn fel y gallant fodloni eich anghenion yn well;
- Gweithredu arfer gorau o ran talu a thelerau eraill mewn perthynas â'ch cadwyn gyflenwi BBaCh.

Beth oedd eich rhan yn union ym mhob un o'r gweithgareddau uchod?

Pa rai o'r enghreifftiau a ddyfynnoch fu'r rhai mwy llwyddiannus, a pha rai a fu'n llai llwyddiannus, a pham?

Testun Enghreifftiol

Er bydd y manylion yn amrywio o'r naill gontract i'r llall, mae nifer o elfennau cyffredin sy'n cael eu cynnwys mewn manylebau sy'n gyfeillgar i BBaChau, ac yn eu plith:

- rhyw gyfeirio at y seiliau polisi neu gyfreithiol i'r gofynion;
- dangosyddion perfformiad mesuradwy naill ai yn y fanyleb neu mewn atodiad, mewn perthynas â'r canlyniadau gofynnol, a/neu broses y mae'n rhaid ei dilyn i nodi 'BBaChau targed';
- monitro ac adolygu perfformiad gofynion; ac
- ymwrthodiad i amddiffyn y cleient rhag 'ceisiadau' mewn perthynas ag unrhyw ymyriadau sy'n gyfeillgar i BBaChau a wnaiff.

Testun Enghreifftiol

- Mae datganiad dull profforma sy'n gyfeillgar i BBaChau wedi'i gynnwys yn Adnodd 3.
- Dylid datblygu fframwaith sgorio i sicrhau gwerthusiad cadarn a theg o'r datganiadau dull sy'n gyfeillgar i BBaChau

Testun Enghreifftiol

Gellir defnyddio'r cymalau enghreifftiol yn Adnodd 3 fel man cychwyn i bob achos o gaffael, gan gynnwys y rheini sy'n cael sylw gan reolau'r UE. Cânt eu drafftio ar y sail y bydd y contractwr wedi cyflenwi cynllun cyflenwi gwasanaeth neu ddatganiad dull sy'n foddhaol i'r cleient ynghylch sut y bydd yn gweithredu gweithgareddau sy'n gyfeillgar i BBaChau.

Rhestr wirio

Camau i'w Cymryd

NODAU	TARGEDAU	CYMORTH I GYFLENWYR	COSTAU	MAINT CONTRACT
Gwirio Cyfansoddiad a 'Phwerau'	Microfentrau	Cyhoeddi Canllaw Caffael	Nodi cost ymagwedd sy'n gyfeillgar i BBaChau	Contractau mawr a rhwymedigaethau cadwyn gyflenwi
Gwirio a gwella polisiau cymdeithasol	Microgwmnïau a Chwmnïau bach	Digwyddiadau cwrdd â'r prynwr	Sicrhau bod y gyllideb yn ddigon i dalu am yr ymagwedd	Contractau fframwaith â nifer bach neu nifer cyfnewidiol yn cael eu neilltuo
Gwirio polisi datblygu cynaliadwy	BBaChau	Hysbysebu cyfleoedd	Gwneud camau craidd sy'n gyfeillgar i BBaChau yn rhan o'r penderfyniad gwerth gorau neu werth am arian	Hysbysebu contract i'w osod mewn 'lotiau' llai
Gwirio a diwygio Rheolau Sefydlog	Cyflenwyr newydd	Defnyddio cronfa ddata BBaChau e.e. GwerthwchiGymru	Nodi adnoddau allanol i gefnogi gwaith BBaChau	Osgoi cydgasglu: darparu contractau bach
Gwirio a gwella polisi caffael	Cwmnïau ar GwerthwchiGymru neu gofrestri eraill	Meithrin gallu wedi'i dargedu	Profi gofynion BBaChau ar y farchnad	Gosod contract rheoli cadwyn gyflenwi
Sicrhau bod cynghorwyr yn ymwybodol o nodau cymdeithasol/ economaidd	Busnesau sydd newydd ddechrau	Annog BBaChau i gofrestru ar gronfeydd data		Prynu llafur a deunyddiau ar wahân i ddarparu contractau bach
Ystyried arfer caffael da	Mentrau cymdeithasol a chwmnïau a gynorthwyr	Cefnogi consortia i ffurfio		

MANYLEB	PROSES GAFFAEL	ARWAIN	MONITRO
Canran darged o werth pris y tendr i'w chyflawni gan BBaChau a dargedir	Caffael drwy borth contractau e.e. PrynwchiGymru/ GwerthwchiGymru	Ystyried materion monitro yng nghyfnod y fanyleb	Mae'n rhaid i weithgarwch cadwyn gyflenwi gael 'hyrwyddwr'
Canran darged o werth y gwaith i'w darparu gan BbaChau a dargedir	Hysbysiad OJEU gyda gofynion cymdeithasol a phwysiad penodol	Mabwysiadu mesurau priodol: ychydig ond wedi'u targedu	Nodi adnoddau ac arbenigedd allanol e.e. Adeiladu Cymru
Gosod gwerth targed er budd economi leol darged	Holiadur Cyn-gymhwyso – wedi'i symleiddio ac yn cynnwys cwestiynau am waith datblygu cadwyn gyflenwi	Dewis mesurau meintiol dros rai ansoddol	Darparu cymorth a gwybodaeth 'arbenigol' i dîm caffael
Rhoi gwybod am gyfleoedd cadwyn gyflenwi i gofrestr a enwir	Hysbysebu cyfle a digwyddiad cwrdd â'r prynwr	Nodi cyfnodau a fformatau adrodd	Adrodd am ganlyniadau i fforymau busnes lleol
Contractwr i hysbysebu cyfleoedd cadwyn gyflenwi	Pob cynigydd yn cael at gadwyn gyflenwi a dargedir	Monitro cynnydd ac ymateb i ganlyniadau	Rhannu canlyniadau a gwersi a ddysgwyd
Contractwr i gynnal digwyddiadau 'cwrdd â'r prynwr' a mentora cyflenwyr newydd	Cael a gwerthuso Datganiad Dull gyda'r tendr	Ystyried sut i wirio adroddiadau	
		Nid yw monitro gormodol yn rhoi gwerth da am arian	

O'r Cyflwyniad hwn, gellir gweld bod gan brynwyr sector cyhoeddus a landlordiaid cymdeithasol yng Nghymru amrywiaeth sylweddol o ddewisiadau er mwyn caffael mewn modd sy'n gyfeillgar i BBaChau. Archwiler y dewisiadau hyn yn fanylach yn adnoddau 2 a 3 o Becyn Cymorth Gallu Gwneud 2 – caffael sy'n gyfeillgar i BBaChau.

Felly sut y dylai prynwyr sector cyhoeddus benderfynu beth i'w wneud a sut orau i gyflawni eu nodau? Mae angen amrywiaeth o ystyriaethau gan gynnwys:

- Nodi **nodau'r** prynwr o bwerau, polisiâu a gweithdrefnau ariannol presennol, neu efallai gwella'r rhain i fynegi'r meddylfryd newydd yn y gymdeithas yn well;
- Dewis **targedau**: pa BBaChau y gobeithir y byddant yn elwa ac ymhle maen nhw?
- Pa **weithgarwch cefnogi cyflenwyr** a allai gynyddu ymwybyddiaeth am gyfleoedd a gallu BBaChau i gystadlu'n llwyddiannus am y rhain?
- Sut i drin **costau ychwanegol** sy'n codi o weithgarwch sy'n gyfeillgar i BBaChau: a ellir gwneud iawn am y rhain drwy ddefnyddio adnoddau allanol fel y Rhaglen Datblygu Cyflenwyr?
- Beth ellir ei wneud i **ddarparu contractau o faint sy'n addas** i'r BBaChau targed?
- **A ellir estyn y fanyleb** i gynnwys gofynion sy'n adlewyrchu nodau'r prynwr yn well e.e. gofynion 'lluosydd economaidd' neu 'ddatblygu cadwyn gyflenwi'?
- Sut y dylid **newid y broses gaffael** i adlewyrchu unrhyw nodau sy'n gyfeillgar i BBaChau ar gyfer caffael e.e. yn y cyfnodau holiadur cyn-gymhwys, hysbysiad contract, manyleb a dyfarnu?
- Sut bydd unrhyw ofynion sy'n gyfeillgar i BBaChau yn cael eu **mesur a'u monitro**?
- **Arweinyddiaeth**: pwy fydd yn cydlynu ac yn ceisio cyflawni cynnydd yr agenda a'r gwasanaethau cefnogi sy'n gyfeillgar i BBaChau?

Drwy adnoddau 2 a 3 gall prynwyr ddysgu mwy am yr ystod eang hon o gamau posibl, a dewis o'u plith, er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i BBaChau yn eu hardal. Gwneir llawer o'r penderfyniadau hyn yn y cyfnod cyn caffael ac maent yn gyfle i sefydliadau ddatblygu eu nodau ac amcanion corfforaethol, yn ogystal â'u polisiâu a'u gweithdrefnau i adlewyrchu eu cyfrifoldebau datblygu cynaliadwy. Fe ellir ei wneud.

Cysylltiadau

I2i www.whq.org.uk/i2i
Kirsty.ellis@cih.org neu 07792 628396

Gwerth Cymru vwpolicy@wales.gsi.gov.uk

Diolchiadau

Mae Pecyn Cymorth Caffael sy'n Gyfeillgar i Fusnesau Bach a Chanolig yn seiliedig ar waith a wnaethpwyd gan Richard Macfarlane a Chyfreithwyr Anthony Collins i grŵp llywio'r prosiect, a hwyluswyd gan i2i. Mae cymorth a chefnogaeth Gwerth Cymru a phartneriaid eraill a fynychodd y grŵp, a'r gweithdai a ddilynodd, yn cael eu cydnabod â diolch.